

האדמו"ר מהאלמין רבי שלום יהודה גראס שליט"א חיבר למעלה מאלף ספרים על כל מקצועות התורה

זוהר הצלה

חלק ט

ובו שאלות ותשובות לעם ישראל

מבואר בחז"ל גודל מצות תוכחה ומחאה וחיוב הערבות על כל אחד ואחד מישראל למחות ביד עוברי עבירה, בכל הש"ס בבלי ירושלמי מדרשים זוה"ק, ספרי הראשונים וגדולי אחרונים.

אור הזוהר 286 * אלול תשע"ג

מפעל הזוהר העולמי טל: 0527651911

על מי שלא לומד ומי שלא אומר ללמוד, טוב ליה דלא אתברי בעלמא! ונחשב לו כאילו החזיר את העולם לתהו ובהו וגורם עוני בעולם ואורך הגלות! ובתיקון ל' כתב, שהם גורמים עניות וחבר וביזה והרג ואבדון בעולם, וגורמים לרוחו של משיח שילך מהעולם ולא ישוב! (וכן איתא במס' שבת ל"ג [ע"פ הגר"א בתיקון ל]). - היוצא מכל זה שכל מי שאינו לומד את ספר זוהר הקדוש, הרי גורם לבזה הרב הרג ואבדון לעולם, ואלו עבירות שבין אדם לחבירו שאפילו יום הכיפורים אינו מכפר עליהם, (ס' איפה שלימה). ובאופן כזה אין באפשרותו לקיים עד שירצה את חבירו, מחמת שנאבדו כבר רח"ל. - וכבר יצאו גדולי ירושלים (בראשות כ"ק מרן הגר"ח זוננפלד זצ"ל) וגם הגה"צ חברי הביד"ץ של עדתנו וחתמו בקריאת קודש (תרפ"א, ותרצ"א ותשס"ב-ד) ללמוד את זוהר הקדוש על הפרשה מידי שבוע, ועל כל פנים דף אחד של זוהר ביום.

על כן אנו קוראים לכל המנהיגים, רבנים וראשי ישיבות שליט"א וראשי כוללים שכל רב וראש ישיבה ראש כולל מניד שיעור ומשפיע, שינהג ללמוד בכל יום בבית מדרשו עם כל קהילתו לפני התפילה או אחרי התפילה עמוד אחד זוהר, שלוקח רק דקה, לישועת כלל ישראל, וכן כל בחור בישיבה ואברך ככולל ילמוד לפני התפילה או אחרי התפילה עמוד אחד זוהר ביום. וכן המלמדים ילמדו עם תלמידיהם בכל יום עמוד אחד לפני התפילה כמו"ש בווה"ק (פ' וירא קיח), קרוב לימות המשיח אפלו נערים ידעו נסתרות, וז"ל בתרגום ללשון הקודש: אמר להם רבי שמעון: אין רצונו של הקדוש ברוך הוא בזה שיתגלה לעולם כל כך. וכשיהיה קרוב לימות המשיח, אפילו נערים שבעולם עתידים למצא נסתרות של החכמה ולדעת על ידו קצים וחשבונות, ובאותו הזמן יתגלה לכל.

בוא וראה מה שאמרו חז"ל בירושלמי על שלמה המלך שהיה קודש קדשים, וטעה ועבר על ציווי התורה של לא ירבה... ובגלל זה נטרד ממלכותו: (ירושלמי סנהדרין פ"ב ה"ו): תני רבי שמעון בן יוחי עלה ספר משנה תורה ונשתטח לפני הקב"ה, אמר לפניו רבון העולם, כתבת בתורתך כל דייתיקי שבטלה מקצת בטלה כולה, והרי שלמה מבקש לעקור יו"ד ממני, אמר ליה הקב"ה ואלף כיוצא בו בטילין, ודבר ממך אינו בטל, עכ"ל. ואם כן אפילו הגדולי ישראל הכי הכי גדולים אין יכולים לבטל את אחת מן התורה בין תורה שבכתב ובין תורה שבעל פה, ובווה"ק מצוה אותנו ללמוד זוהר לכל ישראל כדי שנזכה לתשובה אמיתית באהבה תשובה עילאה ונגאל ברחמים, ואם לא שומעים בקול משה רבנו, "אמר ליה הקב"ה שלמה ואלף כיוצא בו בטילין, ודבר ממך אינו בטל". בוא וראה מה דכתבו בו"ה" פ' נח שכל ענין הגאולה והתשובה תלוי על רישי בנישתא, ואם כן, צריכים כולם להורות לישראל שילמדו זוהר הקדוש, כי אנו מאמינים בני מאמינים שמשה רבנו הוא אדון כל הנביאים, ונבואתו אמת, ולא תשתנה לעולם ח"ו. ובזכות התנא האלוקי הרשב"י תעמוד לכל ישראל להושע בכל הישועות והנחמות, ובדא יפקון מן גלותא ברחמי, אכ"ר.

שאלה: למה הרב כותב באופן חמור וקיצוני כל כך, נגד כל הרבנים הגדולים והראשי ישיבות, וארגונים של מחזירי בתשובה? - **תשובה:** הזוהר בפרשת בראשית דף כ"ח: אומר שכל הת"ח שלא רוצים ללמוד זוה"ק הם הולכים נגד משה רבינו. ועיי"ש בבאור המקדש מלך.

שאלה: למה הרב אומר שדווקא הם אחראים על כל האסונות והצרות? - **תשובה:** בתיקוני זוהר תיקון ל' כתוב על מי שלא רוצה שילמדו זוהר הקדוש: "אוי להם שגורמים עניות וחרב ופגז והרג ואבדון בעולם, והריות הוא שמתקלקת היא רוח המשיח".

שאלה: למה יש בחורים שמתקלקלים? - **תשובה:** המהרח"ו כתב בהקדמה לעין חיים שמי שלא רוצה ללמוד זוה"ק עליהם אמר הפסוק: "יָבֵל הַנְּבֻעוֹת הַתְּקַלְקְלוּ" אלו הבחורים התלמידים הקטנים שרואים את מלמדיהם שאינם רוצים ללמוד זוה"ק ותורת הסוד, על פן גבעות אלו נתקלקלו וילקם שרש פורה ראש ולענה ועלתה בהם חלודת טיט ורפש לקפר בחקמת האמת... ואין ספק כי לא יהיה להם חלק בעולם הפא פנופך בזהר. ועוד כתב שם, כי הכל תלוי בעסק החקמה הזאת, ומניעתנו מלהתעסק בה היא גורמת אחר ועכוב בגן בית מקדשנו ותפארתנו.

שאלה: למה גזירת הגיוס באה? ומי אשם בזה? - **תשובה:** כבר לפני מאה שנה בשנת תרע"ד, תחילת מלחמת העולם הראשונה, כבר כתב המקובל האלוקי רבי יהודה פתייה זי"ע שאחרי שנתמעט לימוד זוהר והקבלה בעולם נגזרו גזירות הגיוס ועוד צרות משונות רח"ל.

שאלה: גזירת הקיצוצים הכלכליים, מי יכול להינצל ממנה? **תשובה:** בוהר הקדוש כתוב שלפני ביאת המשיח הערב רב יעשה צרות ודוחק גדול ללומדי התורה, ויקח מהם מיסים קשים, ובווה"ק ברעיא מהימנא כתוב שלומדי זוהר בהם אין ניסיון, והם נגאלים ברחמים, כי הם אהוביו של מלך מלכי המלכים הקב"ה. ובקמת פכר הרעיא מהימנא [הוא משה רבנו ע"ה] קצוה אותנו ללמוד זוהר הקדוש דנקא, כי תורת הרשב"י מאיר עד סוף הדורות, וצריך ללמוד ללא הפסק ולא לתת מנוחה לקדוש ברוך הוא עד שיגאלנו (זוהר פנחס ריש).

אחינו בית ישראל, עת צרה היא ליעקב, ואין לשקוט בעת הזאת, ידוע לכל שאנו נמצאים עכשיו בסוף הגלות, ורוב הסימנים שכתבו חז"ל בעקבתא דמשיחא כבר נתקיימו, וצרות רבות וגזירות קשות פוקדות את ישראל בארץ הקודש ובעולם כולו, ובפרט הגזירה הנוראה על בחורי ישראל והחינוך הטהור, עם ישראל זקוק לרחמי שמים מרובים, ומן השמים מעוררים אותנו לתשובה, ואין לנו על מי להישען אלא על אבינו שבשמים. - לכן חובה קדושה על כל אחד ואחד ללמוד פרד"ס בכל יום ויום (האר"י"ל בשעה"מ), ובלמוד זוהר הקדוש יוצא ידי חובת לימוד הקבלה (כף החיים ס' קנ"ה). כי אם מחסרים את חלק הסוד הרי גורמים פיוד ח"ו בעולמות העליונים והרי לימודם פנום, וכפי שנכתב בתיקוני זוהר (תיקון מג)

ועד היכן תוכחה רב אמר עד הכאה. ושמואל אמר עד קללה. ורבי יוחנן אמר עד נזיפה. ושלשתן מקרא אחד דרשו. שנאמר ויחר אף שאול ביהונתן ויאמר לו בן נעות המרדות וכתוב ויטל שאול את החנית עליו להכותו (שמואל א כ).

תני רבי אומר איזה הוא דרך ישרה שיבור לו האדם. אהב את התוכחות שכל זמן שהתוכחות בעולם נחת רוח באה לעולם, טובה באה לעולם. ברכה באה לעולם. רעה מסתלקת מן העולם שנאמר (משלי כד) ולמוכיחים ינעם ועליהם תבא ברכת טוב. על המוכיח ועל המתוכח. וי"א יחזיק באמונה יתירה שנאמר (תהלים קא) עיני באמני ארץ לשבת עמדי.

א"ר שמואל בר נחמני א"ר יונתן כל המוכיח את חברו לשם שמים זוכה לפלג של הקב"ה שנאמר (משלי כח) מוכיח אדם אחרי חן ימצא. ולא עוד אלא שמושכין עליו חוט של חסד שנאמר חן ימצא עכ"ל.

ד

הנה מי האיש החפץ חיים אשר יסור מדרך התורה הקדושה אף זיו כל שהוא, כי אם יסור אף זיו כל שהוא הרי סר מדרך החיים אל דרך המות ר"ל, והנה כל אדם בידו ידליק אורו, ובעצמו יחפור בורו כמ"ש הרמב"ן ז"ל, אמנם מי שלא הכו עיניו בסנורים מציל את נפשו ממות, וכן כל אחד ישראל המזהיר לחבירו שילמוד את התורה בקדושה ובטהרה ויקיים את כל מצותי' באהבה, ואף אם ישאר אחד בעולם כמו אברהם אבינו ע"ה, הרי את נפשו הציל וכמ"ש (יחזקאל ג) "בן אדם צפה נתתיך לבית ישראל" וגו' באמרי לרשע מות תמות ולא הזהרתו ולא דברת להזהיר רשע מדרכו הרשעה להחיותו הוא רשע בעונו ימות ודמו מידך אבקש, ואתה כי הזהרת רשע ולא שב מרשעו ומדרכו הרשעה הוא בעונו ימות ואתה את נפשך הצלת, ובשוב צדיק מצדקו ועשה עול ונתתי מכשול לפניו הוא ימות כי לא הזהרתו בחטאתו ימות ולא תזכרן צדקתו אשר עשה ודמו מידך אבקש, ואתה כי הזהרתו צדיק לבלתי חטא צדיק והוא לא חטא חיו יחיה כי נזהר, ואתה את נפשך הצלת, ואומר (שם י"ח) השליכו מעליכם את כל פשעיכם אשר פשעתם בם ועשו לכם לב חדש ורוח חדש ולמה תמותו בית ישראל, כי לא אחפץ במות המת נאם ה' אלקים והשיבו וחיו.

ה

החפץ חיים במכתבים מכתב כ"ה כותב, וז"ל:

כי כל תלמיד חכם בגדר צופה, במקום נביא להוכיח לעם דרך ד' וח"ו אם מתרשל בזה עונו גדול למאד, ובימינו אלה מי שמופלג בתורה ובידו להוכיח נקרא תלמיד חכם לענין זה.

ועל הרבנים שבכל עיר ועיר שלא להתעצל בזה ולדחות הענין כלאחר יד כי עליו לדעת כי בנפשו הוא ויתבע חס ושלום על זה, וכל הרוצה להנצל ממדת הדין הקשה עליו להוכיח ולזרו להמון ישראל ואז את נפשו הציל, כי בודאי יטענו המון ישראל בעת שיובאו לדין על מעשיהם הרעים, שאינם אשמים בזה, מפני שהתלמידי חכמים והרבנים לא הוכיחו אותם על מעשיהם, ועל כן על הרבנים להוכיחם ולהורותם את הדרך הנכונה הטובה והישרה ואז את נפשם הצילו ממדת הדין הקשה וגם את המון ישראל יחזרו למוטב במדה מרובה, ויהי טוב לנו עי"ז בזה ובבא ונזכה לגאולה ולישועה במהרה, עכ"ל.

ו

ואין לומר שלום עלי נפשי מאחר ובכל עיר ועדה יש ב"ד שנתמנו על ידי הקהל, ולכן אין החיוב מוטל על כל ישראל, ובפרט במקומות שיש רבנים ראשי הקהל אל נאמר שעליהם מוטל הדבר, כי על כל אדם מישראל החיוב למחות ולפגוע בעוברי עבירה ואסור להעלים עין מעוברי עבירה, דדבר זה מוטל על כל ישראל, ובית דין שליחותם דכל ישראל עבדי ועל ידי זה נפטרו כל אחד ואחד

ז

דוגמא לזה אמרו חז"ל שהסומא מברך יוצר המאורות הגם שלא נהנה בעצמו מן האור וז"ל רבותינו ז"ל במסכת מגילה דתניא:

אמר רבי יוסי כל ימי הייתי מצטער על מקרא זה (דברים כ"ח) והיית ממשש בצהרים כאשר ימשש העור באפלה. וכי מה אכפת ליה לעור בין אפילה לאורה עד שבא מעשה לידי. פעם אחת הייתי מהלך באישון לילה ואפלה. וראיתי סומא שהיה מהלך בדרך ואבוקה בידו. אמרתי לו בני, אבוקה זו למה לך, אמר לי כל זמן שאבוקה בידי בני אדם רואין אותי, ומצילין אותי מן הפחתין ומן הקוצין ומן הברקנין. עכ"ל (מגילה כ"ד:)

ח

הדבר הוא כמו כן לענינינו אנשי העולם בחושך הולכים בלי תורה אור וכסומים בארובה הם מגששים, לא ידעו ולא יבינו בחשיכה יתהלכו. האם יעלה על הדעת שבאם לא נטה את הסומא לדרך סלולה רק ניתן לו ליפול בבור וליהרג ששייך לומר שאנו נקיים, שלא ידינו שפכה את הדם הזה, לא ולא, בוודאי מפני שלא הצלנו אותו ידינו שפכה את הדם הזה, בטוח שאנו שהאור בידינו התורה אור, מחוייבים להציל הסומין מכל הפחתין והברקנין ולהאיר דרכם ובכך אנו ניצל מליפול בבור שחת.

לזאת עלינו החובה להזהיר את העיוורים לבל ילכו בדרכם הכסלי שחושך תכסהו פן יפלו בשחיתותם באין מוצא לנפשם, עלינו להסיר מכשול מדרך עמינו, ובאם לא נטה אותם לדרך שבה ישכון האור הרי ידינו במעל הזה וידינו שפכה את הדם הזה. כי הרי אמרה תורה "הוכח תוכיח את עמיתך ולא תשא עליו חטא" ואמרו ז"ל בתנחומא פרשת משפטים סימן ז' וז"ל:

מנין לרואה דבר מגונה בחברו שחייב להוכיחו ת"ל הוכח תוכיח. הוכיחו ולא קבל מנין שיחזור ויוכיחו ת"ל תוכיח. יכול אפילו פניו משתנות ת"ל לא תשא עליו חטא. ותניא הוכח תוכיח אין לי אלא הרב לתלמיד תלמיד לרב מנין ת"ל הוכח תוכיח מ"מ.

ומאן דלא מוכח מתפיס בההוא עון דאמר מר כל מי שאפשר לו למחות באנשי ביתו ואינו מוחה נתפס על אנשי ביתו. באנשי עירו נתפס על אנשי עירו. בכל העולם כולו נתפס על כל העולם כלו. דא"ר חנינא מאי דכתיב ה' במשפט יבא עם זקני עמו ושריו (ישעיה ג) אם שרים חטאו זקנים מה חטאו. אלא זקנים שלא מיחו בשרים.

ואמר רב יהודה אמר רב מאי דכתיב ויאמר ה' אלי עבור בתוך העיר בתוך ירושלים והתוית תו על מצחות האנשים הנאנחים והנאנקים על כל התועבות הנעשות בתוכה (יחזקאל ט) א"ל הקב"ה לגבריא"ל לך רשום על מצחן של צדיקים תי"ו של דיו כדי שלא ישלטו בהן מלאכי חבלה ועל מצחן של רשעים תי"ו של דם כדי שישלטו בהן מלאכי חבלה.

אמרה מדת הדין לפני הקב"ה רבש"ע מה נשתנו אלו מאלו. אמר לה הללו צדיקים גמורים הם והללו רשעים גמורים. אמרה לפניו רבש"ע היה בידם למחות ולא מיחו. אמר לה גלוי וידוע לפני שאם מיחו בהם לא קבלו מהן. אמרה לפניו רבש"ע אם לפניך גלוי להם מי גלוי.

חזר ואמר זקן בחור ובתולה טף ונשים תהרגו למשחית ועל כל איש אשר עליו התו אל תגשו וממקדשי תחלו.

ומאי ממקדשי תחלו. תני רב יוסף אל תקרא ממקדשי אלא ממקודשי אלו בני אדם שקבלו ושקיימו את התורה כלה מאל"ף ועד תי"ו. הוא למדת שאפילו צדיקים גמורים נתפסים על הדור.

וכן הוא אומר והכרתי ממך צדיק ורשע. צדיק על שלא מיחה ברשע.

וכן אתה מוצא ביאשיה המלך שנתפס על דורו. וכתוב בו וכמהו לא היה לפניו מלך וגו' (מלכים ב' כג).

שטובעים בספינה בלב ים בגלל שהזולת קודח בזה חור שיך בכלל לומר שמפאת פחיתת ערכינו אין אנו חייבים להתקומם נגדו רק נעמוד מנגד בלי מעש, הלא פתי הוא זה שאומר כן או אפילו חושב כן.

ט

ועוד י"ל דשמעתי בשם הרה"ק מוה"ר צבי מרידיניק זצ"ל בעת שכמה מכת המתחדשים רצו לייסד ברודיניק בית ספר לפי רוח הזמן ונודע לו הדבר ברגע האחרונה קודם שנסע אז לדרונו, ועלה על הבימה וישא משלו ויאמר, איש עני ונבזה עבר פעם במסע נודדיו דרך עיירה אחת וראה כי פרצה אש ואחזה בבית אחד, וירא כי אנשים עומדים שם בשלוות נפש ואינם מתעוררים להזעיק את אנשי העיר להציל את עצמם, ויחשוב בלבו אם יפתח פיו ויצעק להודיע לאנשי העיר על דבר שריפה הלא ילעיגו לי, מה לך שפל ונבזה בעסק השריפה, היש לך חלק ונחלה בעיר הזאת, ושוב החליט בדעתו יעבור עלי מה, אש בוער והאנשים בחזקת סכנה לא אוכל לעבור על כך בשקט, והתחיל לקרא בקול לעורר אנשי העיר מתרדמתם, וסיים כ"ק אאמ"ר בלבת קדשו, יהודים יקרים אש בוער הצילו את נפשותיכם - ואכן חפץ ה' בידו הצליח לבטל מזימות אנשי רשע.

1

חייבים להכנס במחלוקת כדי למחות בידי עוברי עבירה

מהר"ם חגי"ז בספרו אלה המצות מצוה תקמ"ז כותב, וז"ל:

מצוה על כל יחיד ויחיד להוכיח את חבריו, אפילו קטן לגדול שרואה בו דבר שאינו הגון, חובה עלינו להסיר המכשול מלפניו, כי הוא ג"כ תחת סוג לאו שבכללות דלפני עור לא תתן מכשול וכו', דכל מחלוקת ופירוד שהוא לש"ש ולמחות בידי עוברי עבירה, אין זהו נקרא בעל מחלוקת, כאשר דמו ההמוניים הבהמיים אשר דרך ה' לא ידעו. ואת הישרה יעקשו, ובכל עת וזמן שרוצים ללכת בשרירות לבם הרע תפסו להם הדרך שדרונו בו אנשי הענות, להכות בלשונם את הבא להועיל להם ולהסיר המכשול מפניהם ואומרים עליו שהוא בעל מחלוקת, ושהוא עובר ומתעבר על ריב לא לו וכו', וידעתי גם ידעתי מהיכן נשתרבו ונסתבך טעות זה בין שהם מחשבים שהם מבינים בכונת דבריו וכו', ולכן לכל פרט היוצא מכללן ורובן של ישראל אין לחוש אליו, דאפשר אם נחקור נמצא מי אביהם אפשר עדיין המה משארית הפליטה מהערב רב אשר תמיד היו לאבן נגף לבני ישראל וכו', וענין מכשול החטאים בנפשותם כתיב ובערת הרע מקרבך, ודע לך כי נפשי הצלתי, והוא ברחמיו יעביר גילולים מן הארץ וכו'. ויתמו חטאים מן הארץ ועמך כולם צדיקים לעולם ירשו ארץ, עכ"ל.

יא

וכן הוא הדבר בנידון דידן דברחובות העיר נושבים כל הרוחות הרעות והכל מקולקל ומושחת, אש בוער לעינינו הפרוץ מרובה על העומד רח"ל, כל חלקה טובה נשחתת לאור היום, או לנו שכך נפלה בחלקינו, ולעינינו שכך רואות, האם כעת הוא הזמן לערוך חשבונות כגון אלו האם אנו פחותי ערך או ראויים אנו להוכיח בשער, אדרבא בזמן שהאש יוקד הקטן יאמר גדול אני, והחלש יאמר גבור אני, העיקר הוא בשעה זו להרבות כבוד שמים ולהרחיב גבולי הקדושה, כדי לעשות נחת רוח לבוראינו, שזה תכלית ומטרת יצירת האדם בעולם הזה.

יב

והנה ידעתי גם ידעתי מן ערכי כי אין אני ראוי לעמוד במקום גדולים להוכיח במוסר תוכחת, ורבים יאמרו לנפשי אין כוונתו לש"ש אלא לכבוד עצמו הוא דורש לקנות לו שם, ע"כ אציג לפניך משל נכבד שראיתי בספה"ק "אור לישירים" בשם הרב מו"ה יואל מוכיח זצ"ל, דהנה מנהג ישראל תורה הוא, שנוסעים מוכיחים מעיר לעיר להוכיח את ישראל, ורבים מהמון עם טועים ואין שומעין לדבריהם, מפני שהם לוקחים ממון בשביל הדרשה, ואומרים

מלהשגיח, אבל כשאין בית דין עושה שליחותם דישאל, שוב חלה החובה בזה על כל אחד מישראל כמ"ש החת"ס בתשובותיו וז"ל: **וקיום** חוקים ומצות כל ישראל ערבים זה בזה, ונכנס מי שאינו מוחה ויש בידו למחות בכלל אשר לא יקים את דברי תורה הזאת כפי רמב"ן פ' תבוא עפ"י ספרי, ומ"ש אשר לא יקים זה ב"ד שלמטה לאו דוקא ב"ד אלא כל אדם מישראל קטן וגדול שם הוא, אם יש בידו לעשות, וכת"י ואם העלם יעלימו עם הארץ בתתו מזרעו למולך משמע שהי' על ע"ה שלא יעלימו וע"ה איננו ב"ד, כדמוכח בפ' חטאות דע"ה בעשותה היינו הדיוט וב"ד היינו עיני העדה, וא"כ על כל ע"ה הטיל הכתוב שלא יעלימו, ומדכתב אח"כ והכרתי אותו למעט כל עולם, ש"מ שהי' להם ג"כ בכרת כמותו אלא שמיצט הכתוב והיקל עונשם מכרת חוץ מעונש שבועות שוא דחמיר טפי ויש עיון בדבר קצת מש"ס פ' שבועות הדיינין, מ"מ אמת נכון שאין בין ב"ד ובין כל שום איש מישראל שיכול למחות ולפגוע בעוברי עבירה ולא כלום, ואפילו תלמיד לפני רבו לא מיקרי אפקרותא לפגוע בהם ולהכות באגרוף רשע עד שתצא נפשו כנחמ"י בן חכל"י ואכס ואמרטם ואמר יד אשלח בכס וב"ד שהזכירו בכל מקום לישראל בעלמא הוא ואורחא דמלתא שיש כח בידם כמו קטן אוכל נבילות ב"ד מצויין להפרישו, וכמו במילה ב"ד מצווי' למולו, ורמב"ם ס"ל בס' המצות אפי' דרבנן מה"ת נינהו מלא תסור, ע"כ פסק אפי' באיסור דרבנן ככה, כמ"ש פ"ו מהל' חמץ ומצה באוכל מצה בע"פ (ועי' תי"ט נזיר פ"ו משנה ג') ודברי ח"י ר"ן חולין קל"ב תמוהים שכתב שיעור ההכאה ל"ט כמלקות דאורי' והוא תימא נחזור להנ"ל דדבר זה מוטל על כל ישראל, וב"ד שליחותיהו דכל ישראל עבדי שננתמנו שלוחא דישאל, ועי"ז נפטר כל אחד ואחד מלהשגיח כי העמידו גברי רברבי בחריקהו והיינו רישך בקריא ורישא דרישך בחמימי ומ"מ קרירי איכא, וכל זה בחלק חוקים ומצות, עכ"ל.

יג

ואם תאמר מה לפחותי ערך כמונו לעסוק בתוכחות הלא ישיבו נגדינו טול קורה מבין עיניך, אך אין זו תשובה מספקת מפני שבספינה אחת יחדיו אנו נוסעים, מאחר שאם לא נמחה ניתפס בעוונות הדור, ולהציל נפשינו אנו צריכים וחייבים וכמו שכתב החפץ חיים בספר גדר עולם וז"ל:

והנה ידוע כי יש על כל איש מישראל מ"ע מה"ת להוכיח בעמיתו כשנכשלין באיזה איסור כמו שנאמר הוכח תוכיח וגו' ועי"ז שמוכיחו הוא מציל את עצמו שלא יתפס באותו חטא דכשם שנפרע הקב"ה מעושי העון כך נפרע מאלה שהיה בידו למחות ולא מיחו (שבת נ"ה) מי שיש בידו למחות באנשי עירו ולא מיחה נתפס עבורם ומי שהיה בידו למחות באנשי ביתו ולא מיחה נתפס בעון אנשי ביתו וגם ידוע דכל איסור שנעשה בפרהסיא הוא חמור הרבה יותר מבצנעא שנקרא מחלל ש"ש בפרהסיא ואז גם חיוב ההוכחה גדול ביותר שלא יאמרו הותר מצותי של הקב"ה ועל כן גם במנהג הרע הזה שעוברים בפרהסיא על עוונות חמורות כחילול שבת, טהרת המשפחה וכדומה כל איש שיראת השם נגע בלבבו חלילה לו לשתוק ושלא למחות בזה, ומי שיכולת בידו למנוע ולא מנע הלא יתפס גם הוא בחומר העון וכנ"ל, וכדאיאתא כעין זה ג"כ בויקרא רבה (על הפסוק שה פזורה ישראל). ישראל נמשלו לשה מה דרכו של שה לוקה באחד מאיבריו וכולם מרגישין [היינו כל הצאן דדרךך להמשך זה אחר זה וכשאתה לוקה באבריה ופסקה מלילך עוד, כולם יעמדו באותו מקום] אף ישראל אחד חטא וכולם נענשים.

וכן תני רשב"י משל לבני אדם שהיו יושבים בספינה נטל אחד מהם קודח והתחיל וקדח תחתיו, אמרו לו חבריו למה אתה עושה כן, אמר להם מה איכפת לכם לא תחתי אני קודח, אמרו לו מפני שאתה מציף את הספינה וכו'. ע"כ.

יד

הרי את נפשינו אנו תובעים ורוצים להציל וכן את נפשות בני ביתינו היקרים לנו שאנו חסים עליהם בנפשינו להצילן, האם במצב כזה

איזה מהן נהרג על שמך, איזה מהן נפצע מוחו על שמך, איזה מהן נתן נפשו על שמך. והנה הב"ח (חלק ח"מ סי' ט') הקשה מדוע מימות שמואל הנביא עד עתה לא מצינו אחד מגדולי ישראל שקינא לעשות כמעשיו ולילך בדרכיו לסבב בכל שנה, גלגל, ומצפה, וכל ערי ישראל להדריכם. ובאמת יש לומר תירוצים על קושי זה אבל קשה מאד לסמוך לעשות הלכה למעשה על תירץ זה.

והיוצא לנו עכ"פ מזה הוא שאם יש דרך לסבב גלגל, ומצפה, וכל ערי ישראל, להדריכם ולנהלם ועל דרך זה לא יהיה שיך תירוצי הנ"ל [שהרי לא מנהיג ולא נביא אתה, ומי שמך לאיש ומי שלח עבורך, ומי קראך לבוא לכאן, אטו ראשי שבטי ישראל אתה, הלא גם לנו יש רב ומנהיג, ואין אנו צריכים לך] בודאי בלי שום ספק שרמי' עליו לסבב ולילך כדרך שעשה שמואל, כמו שאמר יחזקאל "צופה ננתתיך, וראה להלן מה שהבאנו מהחפץ חיים זצ"ל, דכל רב בישראל נקרא צופה, (המעתיק)] וכל ישראל ערבים זה בזה, מכש"כ בדורו היתום הזה לעת עתה בעוה"ר אשר נתקיים בכמה מקומות אזלת יד ואמר חכמינו ז"ל נתמעטו התלמידים ופירש"י (חלק דף צ"ז תלמידים כאלו נתמעטו המחזיקין ידי ישראל להחזירן למוטב) ואם לא יעשה כן בודאי הוא עתיד ליתן את הדין עבור שהוא בכלל עצומים כל הרוגי הגיע להוראה ואינו מורה, כי עיני ראו ולא זר, לא פעם אחת ושנים ושלוש אלא פעמים אין מספר, שדברתי עם בני אדם כאלו עד שכמעט לא היה ניכר בהם שום צורות צלם ישראלי ולבסוף כשנכנסתי עמהם בדברים דברי רכים וכבושים ורכים [כמו שצותה תורה (בפ' וארא) "ויצום אל בני ישראל פירש"י להנהיגם בנחת]. זלגו עיניהם דמעות ואמרו אוי לנו שמימינו לא עוררו אותנו על דברים כאלו. ומעתה נעשה ונשמע ומקבלים עלינו לעשות כל מה שתאמר אלינו, ואנו נותנים לך אלף תודות על שטרחת את עצמך להאיר עינינו ולהורות אותנו הדרך אשר נלך בה. עכ"ל.

יד

להדפיס דברי התוכחה - לשחר פני נדיבים שיתרמו ההוצאות - להדפיס לשלוח ולהפיץ הספרים

מי שניחן מן השמים בכח הכתיבה, החובה עליו לכתוב ולערוך הכל בכתב, ואם אין בידו ואפשרותו להוציא הוצאות על זה החיוב עליו לחזור על פתחי נדיבים לבקש עזר שיוכל להדפיס ולשלוח על פני חוצות כמו שכתב הגה"ק רבי הלל מקאלאמאייע זי"ע וז"ל:

ומקושיות הב"ח, שהרי לסבב עיירות באופן זה ולהדריך ולהוכיח, כבר כלה ואבד תירוצי הנ"ל.

חיוב הערבות והתוכחה הוא על כל איש ישראל, בין עניים ובין עשירים ומפני האונס רחמנא פטריה רק עד כמה שאפשר ובידו לעשות. מי בדיבור מי במעשה, וגם מה שאין סיפק בידו להגיע לכל ישראל עכ"פ במה שבאפשרותו לכל אחד הוא מחוייב לפעול ולעשות כפי יכולתו, ובאם אינו משתדל בזה לתרום חלקו אינו נקי לביתו מן הערבות, וכעת בזמנינו שקיים אפשרות להגיע לכל יהודי בספרים ערוכים הרי הוי בידו ורק הבעיה היא ההוצאות של ממון על זה בוודאי מי שממון בידו עליו רמיא החיוב להשתדל שיצא הדבר לפועל והוא לא נפטר מחיוב זה עד שיוציא ההוצאות על הדפסת הספרים ושליחותם על פני תבל, ואדרבא אנו מזכים את העשירים בזה שאנו מציעים עצם העצה של הדפסת הספרים ואם ישאו בעול ההוצאות הרי אנו עושים מלאכתם כדי לפוטרם מהעונשים החמורים החלים על מי שבידו...

שתוכחתם אינו אלא קרדום לחפור בה ואין כוונתם לש"ש, ונשא עליהם משלו ויאמר, כי בעיר אחת קטנה, שלא הי' להם בתי אבני גזית כי אם בתי עצי היער, והגגות מכוסים בתבן, והי' שם איש ואשתו שהיו דרים בעלי' תחת הגג.

פעם אחת בלילה הלכה האשה לישן ועדיין הי' בעלה נייעור והי' לו נר דלוק וטרם יכבה הנר גם הוא הלך לישן והניח הנר דלוק, צעקה אליו אשתו אולי חס ושלום יפול ניצוץ אחד מהנר ותשרף כל הבית כולו, עודה מדברת עמו בא שומר העיר והכריזו להזהיר העם להשגיח על האש והנרות שלא תגרם לידי שריפה חס ושלום, אמרה האשה לבעלה, שמע נא וראה מה שהשומר מכריז להשגיח על הנר שלא יגרם לידי סכנה, והוא השיב לה, שוטה שבעולם, וכי סבורה את שבלב שלם הכריז השומר כן, הלא אני יודע שאינו מכריז אלא בשביל שהקהל נותנים לו ממון שיכריז כן, ואילו היו נותנים לו ממון שיכריז שיציתו העיר גם כן הי' מכריז, על כן אין אני פונה לדברו כלל, והלך לישן והניח הנר דלוק, וכאשר פתרה כן הי' ונפל הנר על השולחן ונדלק כל הבית ונעשה שריפה גדולה, וכמעט נשרף כל העיר ובקושי גדול הציל את נפשו ונפש אשתו ולא נשאר להם כי אם גווייתם.

ראו נא השוטה הזה, שבשביל שהשומר לא הכריז בלב שלם, לא רצה לשמוע לדבריו והניח לשרוף את ביתו באש, כך הדבר הזה שהמוכיח מזהיר את העם, שיעזבו מעשיהם הרעים דאל"כ יפלו בגיהנם אשר שם ישרפו את גווייתיהם כמ"ש "הנה יום בא בווער כתנור" וגו', והשוטים ידמו בשביל שהמוכיח אינו מוכיח לשם שמים אין נותנים לב לדבריו עד שבאה השריפה עליהם, הלא אין לך שטות גדול מזה עכת"ד ודפח"ח.

יא

החיוב עלינו בזה בכל מיני דרכים לסבב ולילך בכל העיירות להוכיח וללמד את העם דעת ה'. ראה מה שכתב בזה הגה"ק רבי הילל מקאלאמאייע זי"ע בהתנצלות (בתחילת הספר) משכיל אל דל, וז"ל שם:

... **הנה** אחז"ל (שבת דף נ"ה ע"א) אמרה המידת הדין לפני הקב"ה רבש"ע מה נשתנו אלו מאלו. אמר לו הללו צדיקים גמורים והללו רשעים גמורים. אמרה לפניו רבש"ע היה בידם למחות ולא מיחו. אמר לו גלוי וידוע לפני שאם מיחו בהם לא יקבלו מהם. אמרה לפניו רבש"ע אם לפניך גלוי להם מי גלוי, וכתוב ויחלו באנשים הזקנים, תנו ר' יוסף אלו בני אדם שמקיימין את התורה כולה מא' ועד תי"ו.

עייין ילקוט שופטים (רמז סי"ח) וז"ל: ו"כל מי שסיפק בידו למחות ואינו מוחה להחזיר ישראל למוטב, כל דמים שנשפכים בישראל נשפכים על ידיו", א"ת אותם ע"ב אלף שנהרגו בגבעת בנימין מפני מה נהרגו היו להם לסנהדרי גדולה שהניח משה ויהושע ופנחס בן אליעזר עמהם שיקשרו חבלים של ברזל במתניהם ויגביהו בגדיהם למעלה מארכובותיהם ויחזרו בכל עירותיהם של ישראל: יום אחד ללכיש, יום אחד לעגלון, יום אחד לחברון, יום אחד לבית אל, יום אחד לירושלים, וילמדו אותם דרך הארץ. הם לא עשו כן אלא כיון שנכנסו ישראל לארצם כל אחד רץ לכרמו ולזיתו, וכשעשו בגבעת בנימין דברים מכוערים ודברים שאינם ראויים יצא הקב"ה להחריב את כל עולם כולה, ונפלו מהם ע"ב אלף. ומי הרג אותם סנהדרי גדולה ופנחס עמהם.

וז"ל מדרש רבה איכה (דף נ"ב ע"א): וממקדשי תחלו באותו שעה קפצה קטיגוריה לפני כסא כבוד אמרה לפניו רבון העולמים,

כל התפילות מתקבלות רק על ידי לימוד זוהר הקדוש, הזוהר הקדוש היא טבעת מלך מלכי המלכים, ומי שילמד ינצל.